

**Kazimierz Kloskowski, Dariusz
Sobkowicz**

**Sprawozdanie z działalności Koła
Naukowego Studentów Filozofii
przyrody w roku ak. 1978/79**

Studia Philosophiae Christianae 16/2, 247-249

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIA

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KOŁA NAUKOWEGO STUDENTÓW FILOZOFII PRZYRODY W ROKU AKAD. 1978/79.

Dnia 20 listopada 1978 r. odbyło się zebranie inauguracyjne Koła. W obecności opiekuna Koła ks. doc. Sz. Ślaga i studentów kierunku filozofii przyrody wybrano Zarząd. Prezesem został Dariusz Sobkowicz. Na następnym spotkaniu w dniu 11 grudnia 1978 r. uchwalono plan pracy na rok akad. 78/79. W ramach tego planu uwzględniono zagadnienia budzące szczególne zainteresowania członków.

W dniu 15 stycznia 1979 r. studentka Dorota Rdzanek przedstawiła historię cząstek elementarnych, począwszy od odkrycia promieniotwórczości naturalnej przez Becquerela i M. Skłodowską Curie w roku 1896, elektronu przez Thomsona, neutronu przez Chadwicka, antycząsteczki pozytonu przez C. D. Andersona, a skończywszy na ostatnich badaniach dotyczących kwarków. Z odkrywaniem nowych cząstek elementarnych wiązały się modyfikacje modeli budowy atomu. Badania tych cząstek doprowadziły do powstania hipotezy o istnieniu „pracząstek”, tzw. kwarków, których jednak doświadczalnie dotychczas nie stwierdzono. Następnie odbyła się dyskusja na temat symetrii obowiązującej w fizyce oraz relacji pomiędzy hylemorfizmem a teorią kwarków.

O zainteresowaniach współczesnego człowieka problematyką nauki i filozofii, w ujęciu bardzo ramowym, mówiła w dniu 5 marca 1979 r. s. mgr J. Twarowska. Wszelkie nieporozumienia na ten temat biorą swój początek w zaniku rozumienia bytu oraz traktowania nauki jako jedynej odpowiedzi rozwiązującej dzisiejsze zagadnienia. Ponadto zapomina się często, że zarówno filozofia jak i nauka (nie tylko empiryczna) posługują się sobie właściwymi metodami badania rzeczywistości. Podczas dyskusji zwrócono uwagę na to, że materializm jest związany z naukami szczegółowymi, które wielu uważa za wzręcz i kryterium naukowości.

Na spotkanie Koła w dniu 12 marca 1979 r. został zaproszony ks. dr J. Zyciński z Krakowa, który wygłosił referat na temat *Czy świat miał początek czasowy?* Prelegent przedstawił modele kosmologiczne ze szczególnym omówieniem punktów osobliwych, jakie te modele zawierają. Podał różne rodzaje osobliwości wraz z ich interpretacją fizyczną i matematyczną. Ukazał koncepcje, według której wszechświat miał względny początek; nie można mówić o początku bezwzględnym, gdyż wszechświat prawdopodobnie składa się z wielu układów, od których jesteśmy oddzieleni „horyzontem zdarzeń”. Po wygłoszonym referacie odbyła się dyskusja koncentrująca się wokół tematów: promieniowanie resztkowe, nagie osobliwości, prawdopodobieństwo poszczególnych modeli, prawa fizyki a punkty osobliwe, interpretacja fizyczna wielkości bliskich punktowi osobliwemu.

Dnia 26 marca 1979 r. odbyło się wspólne zebranie Koła Naukowego Filozofów Przyrody i Koła Naukowego Filozofów, na którym problem *Fizyka współczesna a fizyka Arystotelesa* poruszyli dr K. Rzążewski z Instytutu Fizyki UW i J. Górniak z ATK. Pan dr Rzążewski nakreślił bardzo ogólny obraz fizyki współczesnej. Mówił o przedmiocie badań fizyków, o różnorodności teorii funkcjonujących w fizyce, o teoriach fizycznych a także o problemach aktualnie nurtujących kosmologię. Naszkicował tendencje rozwojowe i stan aktualny w fizyce mikroświata oraz problem determinizmu i indeterminizmu w mechanice kwantowej. Natomiast J. Górniak przedstawił poglądy Arystotelesa, jego podział nauk i koncepcję fizyki, problem ruchu, pojęcie miejsca, czasu i nieskończoności. Po referatach miała miejsce dyskusja, w której podkreślono trudności prób takiego porównywania, związane z odrębnością języka Arystotelesa i języka współczesnej nauki. Zaznaczono różnice w podejściu do poznania świata oraz rozumienia granicy czasu i nieskończoności przez Arystotelesa i w obecnych naukach przyrodniczych.

W dniach od 19 do 24 kwietnia 1979 r. odbyło się sympozjum naukowe KNSFP na Polanie Chochołowskiej koło Zakopanego. Zamierzeniem tego wyjazdu było pogłębienie wiedzy przez referowanie interesujących nas zagadnień oraz życie się członków Koła. Opiekunem sesji była p. mgr A. Latawiec, a kierownikiem P. Szczepkowski.

Wygłoszone zostały następujące referaty:

1) A. Maruszewski — *Pojęcie nieskończoności, równoliczności i mocy zbiorów*. W trakcie referatu zostały wprowadzone pojęcia matematyczne wyjaśniające równoliczność i moc zbiorów. Zbiory X i Y są równoliczne, jeśli istnieje funkcja różnowartościowa przekształcająca zbiór X na Y. Z tych definicji wynika, że wszystkie zbiory można podzielić na dwie klasy zbiorów skończonych i zbiorów nieskończonych, tzn. równolicznych ze swoimi podzbiorami właściwymi. Wśród zbiorów nieskończonych można wyróżnić zbiory różnej mocy, a więc wprowadzić różne rodzaje nieskończoności, np. zbiory przeliczalne, nieprzeliczalne, pojęcie mocy continuum. Wprowadzane pojęcia zostały zilustrowane interesującymi przykładami. Poruszane problemy wzbudziły duże zainteresowanie, które uwidoczniło się w ożywionej dyskusji po referacie.

2) Ks. K. Kłoskowski — *Ruch w filozofii przyrody, filozofii marksistowskiej, w fizyce i matematyce*. Została przedstawiona koncepcja ruchu Arystotelesa, zgodnie z którą ruch to wszelka zmiana w kategorii ilości, jakości i miejsca. Koncepcja ta ma charakter metafizyczny. Ruch jest fazą pośrednią między możliwością i aktem, a w znaczeniu ścisłym aktualizowaniem potencjalności. Drugą omawianą koncepcją ruchu było ujęcie Marksa i Engelsa. Ruch według nich to zmiany ny zachodzące w materii i przejawiające się w różnych formach (tzw. niższe i wyższe formy ruchu materii). Następnie przedstawiono, w bardzo ramowy sposób ujęcie ruchu w fizyce i matematyce. Po referacie przedyskutowano rozwój pojęcia ruchu w historii fizyki i filozofii.

3) D. Sobkowicz — *Jak być dobrym empirystą według P. K. Feyerabenda*. Najpierw w zarysie przedstawiono metodologię jaką próbuje zbudować Feyerabend. W oparciu o wskazane za Feyerabendem założenia metodologiczne omówiono współczesny empiryzm. Z kolei sformułowano zarzuty wobec niego. Krytykę współczesnego empiryzmu przeprowadzono (za Feyerabendem) przez wykazanie nieracjonalności warunku zgodności i warunku niezmienności znaczenia, które są podstawowymi wymogami teorii wyjaśniania. W dyskusji po refe-

racie poruszono problem popperowskiej teorii odkryć naukowych oraz konkretnie zastosowanie referowanej koncepcji.

4) J. G ó r n i a k — *Podstawowe pojęcia filozofii tomistycznej*. W referacie ukazano te pojęcia w porządku genetycznym. Referent wyszedł od problematyki poznania rzeczywistości, aby dojść do pojęcia, którego znakiem jest słowo. Taka droga prowadzi do uznania ich (pojęć) za właściwie odczytujące rzeczywistość. Pojęcia jako odbicie (ujęcie) rzeczywistości mają charakter analogiczny. I tak np. przez analizę podzielnego i niepodzielnego wyjaśniono takie pojęcia jak: akt, możliwość, forma, materia, przypadek, konieczność, podmiot i orzecznik. Uwzględniono historyczny aspekt rozumienia tych pojęć w arystotelizmie, tomizmie średniowiecznym i współczesnym.

5) P. S z c z e p k o w s k i — *Biochemiczne podłoże informacji w żywej komórce*. W oparciu o podstawowe wiadomości z dziedziny cytologii i cytofizjologii podkreślono rolę kwasów dezoksyrybonukleinowych i rybonukleinowych w procesie przekazywania komórkom potomnym podstawowej informacji dotyczącej struktury białek. Omówiono historię odkryć kwasów nukleinowych oraz etapy poznania ich budowy. Otwartą kwestią jest pytanie czy informacja zawarta w kodzie genetycznym jest jedyną informacją dostępną dla komórki. Zaproponowano możliwość istnienia innych rodzajów informacji, jakie mogą być zawarte w cząstkach chemicznych, np. informacja strukturalna, czy całościowe oddziaływania organizmu na swe części składowe, czy populacji lub nawet całego biosu na elementy wchodzące w ich skład.

6) J. K a p a o n — *Metafizyka i sztuka według Maxa Schelera*. Zamiast zaplanowanego referatu pt. Nauka a filozofia według C. G. Hempela J. Kapaon, przedstawił treść rozprawki Maxa Schelera *Metafizyka i sztuka*. Zmiana taka, zaaprobowana przez organizatorów sympozjum, miała na celu wprowadzenie nowego zespołu problemów do dyskusji o możliwych kształtach filozofii i stała się okazją do ponownego rozpatrzenia niektórych, poruszanych we wcześniejszych referatach, zagadnień należących do zakresu filozofii przyrody.

Z rozprawy Schelera referent ukazał głównie te aspekty, które dotyczyły sfery istot i idei, na które nastawiona jest metafizyka i sztuka. W takim nastawieniu widzi Scheler ich największe pokrewieństwo. Obie dochodzą do sfery istot i idei na tej samej drodze redukcji „momentu egzystencjalnego”. Nieco mniej uwagi poświęcono pozostałym częściom pracy Schelera o różnicach pomiędzy metafizyką i sztuką. Niemniej podjęto jedną z tych różnic, zasadniczą według Schelera: metafizyka jako poznanie prowadzi do wiedzy, a wiedza jest uczestniczeniem w bycie, natomiast sztuka jest „wydobywaniem” tworu sensownego z pewnego materiału.

W drodze powrotnej po zakończeniu sympozjum cała grupa odwiedziła w Krakowie ks. prof. Kazimierza Kłósaka, którego długotrwała choroba przerwała zajęcia dydaktyczne na ATK.

Kazimierz Kłoskowski
Dariusz Sobkowicz